

Ярошук О.В., аспірант

**ВПЛИВ ВНУТРІШНІХ ОБМЕЖЕНЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ І
УПЕРЕДЖЕНОСТІ КЕРІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА НА
ІНФОРМАЦІЮ ЯК ДЖЕРЕЛО АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Фінансова звітність є основним джерелом інформації для фінансового аналізу, а отже від неї залежить якість аналітичних робіт. Не завжди інформація,

яка подається у цих звітах, є достовірною. Її можуть бути притаманні наступні внутрішні обмеження:

- фінансова звітність відображає минулі події, а не майбутні;
- активи, в основному, несуть історичну, а не справедливую ринкову вартість;
- ігнорується значення людських ресурсів і інших нематеріальних активів;
- інформація не відкоригована на індекс інфляції;
- фінансова звітність носить періодичний характер і складається по закінченню звітного періоду.

Для подолання цих обмежень при дослідженні необхідно використати інформацію з різних джерел. Фінансова звітність, яка базується на ретроспективній інформації, може допомогти аналітику спрогнозувати майбутні чистий прибуток і грошові потоки. Це можна зробити з допомогою визначення справедливої ринкової вартості активів відображених у звітності, навіть, якщо вони відображені в балансі за історичною вартістю. Потім можна дослідити галузь, в якій працює підприємство, і стратегії, що використовуються підприємством для успіху в цій галузі. При цьому необхідно враховувати, що фінансова звітність не вимірює людських ресурсів і інших нематеріальних активів. Іншими доступними джерелами є будь-які можливі зовнішні джерела інформації, оскільки фінансова звітність публікується через декілька місяців після дати складання балансу.

Поряд з внутрішніми обмеженнями на інформацію, що подається у фінансових звітах, впливає упереджене ставлення керівництва. Воно відображається у широті рішень керівництва, яке може застосовувати різні облікові методи. Менеджмент має право вибору з великої різноманітності методів, оцінок і припущень при підготовці фінансової звітності, але в межах передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку. На фінансову звітність впливають час і спосіб виконання операцій, що були попередньо сплановані керівництвом підприємства. Використовуючи свою свободу дій, воно може впливати на управлінські рішення у власних інтересах, які можуть або співпадати, або не співпадати з інтересами власників підприємства. Ця свобода дій утруднює можливість з'ясувати сторонньому користувачу справжнє фінансове становище і правдиві фінансові результати із фінансових звітів.

Завдання дослідника полягає у тому, щоб оцінити суму і напрям упередженості керівництва, і потім, відповідно відкоригувати фінансову звітність. Це, як правило, можна зробити з допомогою уважного читання приміток до фінансової звітності, виконанням зворотнього аналізу рахунків, аналітичним оглядом, спробою зрозуміти будь-які утруднення з якими зустрівся менеджмент і, відповідно, стимули, які можуть викликати упередженість фінансової звітності. При читанні звітності слід спробувати ідентифікувати, яку стратегію звітування використовують менеджери підприємства.

Стратегії звітування – це політики, які використовуються керівництвом підприємства для досягнення своїх специфічних цілей з допомогою вибору облікових методів. Як правило, в управлінській практиці вирізняють чотири загальноновизнані стратегії:

1. завищення фінансових результатів і показників фінансового стану.

Дана стратегія інколи практикується молодими, швидко ростучими, агресивними компаніями для приваблення потрібного капіталу. Вона, стратегія, також використовується у ситуаціях, коли компанія має фінансові труднощі (з допомогою прискорення визнання доходів чи відкладення визнання витрат).

2. Створення прихованих резервів. Приховані резерви відображають суб'єктивно недооцінені активи чи завищені зобов'язання. Створення прихованих резервів – це стратегія звітування, яка використовується керівництвом з метою "згладжування" звітних прибутків від одного періоду до наступного. Це досягається суб'єктивним визнанням облікових витрат в періоди з високим прибутком, цим самим знижуючи доходи в поточний період, і забезпечення того, що ці витрати не будуть визнані в майбутніх періодах, коли звітовані доходи можуть бути нижчими. Тому аналітики зацікавлені у виявленні прихованих резервів, тому що вони завищують справжні доходи підприємства.

Занижені активи чи завищені зобов'язання погіршують фінансовий стан підприємства, "згладжування прибутку", що створене прихованими резервами, утруднює оцінку фінансових результатів і передбачення майбутніх грошових потоків, тому для оцінки якості доходів необхідно уважно дослідити примітки і перевірити на присутність прихованих резервів. Менеджери можуть створити приховані резерви наступним чином:

- реорганізацією платежів, коли оцінені втрати і інші витрати визнаються раніше фактичних подій;
- використанням оцінки запасів методом LIFO чи методів прискореної амортизації;
- визнанням додаткових нарахованих витрат в даний період, завищенням боргів чи гарантійних витрат;
- агресивне використання чистої реалізаційної вартості для оцінки запасів;
- відкладення визнання доходів.

3. "Прийняття ванни" ("Taking a bath") – це стратегія звітування полягає у визнанні надлишкових втрат чи витрат в одному періоді. Керівництво може вибрати "прийняття ванни" в тому році, коли воно вже звітує про збитки. В такі роки менеджмент інколи вибирає дуже консервативні облікові методи, оцінки, чи судження, що в свою чергу збільшує звітні збитки. Визнання додаткових витрат в збитковий рік допомагає збільшити звітовані доходи в майбутніх роках, коли ці витрати не потрібно буде визнавати, дозволяючи компанії створити видимість швидкого відновлення.

4. Позабалансове фінансування – це стратегія звітування, яка використовується для створення видимості, що підприємство менш залежне від боргів, аніж це є насправді. Менеджери знають про будову фінансових операцій і вибирають облікові методи так, щоб зобов'язання не відображались в балансі. Ця стратегія практикується тому, що менеджери переконані, що це знижує вартість капіталу роблячи легшим зростання боргів і власного капіталу в майбутньому. З допомогою позабалансового фінансування керівництво може створювати більш привабливі значення для коефіцієнтів ліквідності, робочого капіталу і коефіцієнту фінансового важеля, тобто для вимірників, які використовуються аналітиками під час аналізу фінансової звітності для оцінки леввериджу підприємства і його ліквідності.

Аналітику може спробувати відкоригувати рівень боргів підприємства, коли він проводить аналіз фінансових коефіцієнтів. Природа коригування, як правило, залежить від форми позабалансового фінансування. Наприклад, якщо компанія відображає привілейовані акції як власний капітал, аналітик може просто розглянути привілейовані акції як борги перед обрахунком коефіцієнтів. Подібно, операційний лізинг може бути перетворений у фінансовий лізинг оцінкою теперішньої вартості майбутніх лізингових платежів і розкриттям суми як зобов'язання. Існує багато форм позабалансового фінансування і в будь-якому випадку коригування є трохи іншими.

Наприклад,

1. Структурування лізингу, так як він може бути відображений у фінансовій звітності як оперативний лізинг, замість фінансового лізингу.

2. Випуск привілейованих акцій, які дуже подібні за своєю природою до боргів, і відображаються в балансі як власний капітал.

3. Придбання трохи менше ніж 50 відсотків акцій в іншій високолевереджовій компанії з використанням методу власності.

Після того, як вдалося визначити стратегію звітності підприємства можна відкоригувати грошові суми у фінансовій звітності для зменшення упередженості, і тим самим покращити її якість. Відкоригована фінансова звітність може служити джерелом для подальших аналітичних досліджень.